МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра соціальних і правових дисциплін

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ, АНАЛІЗ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ

Монографія

За науковою редакцією А. Л. Бержаніра

Умань
Візаві
2024

УДК 316.422(477)(091)](02)
С69

Авторський колектив: Балановський Я. М., Бержанір А. Л., Коваль Д. С., Кожушко Т. В., Максимчук О. В., Пархета В. І., Родік Т. П**.,** Фицик І. Д., Фицик Л. А., Фуркало В. І., Фуркало В. С.

Рецензенти:

Кірдан О. Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Світовий О. М., доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 3 від 30 жовтня 2024 року)

С69 **Суспільні трансформації** сучасного українського суспільства: теоретичні засади, аналіз закономірностей : кол. моногр. / [Я. М. Балановський, А. Л. Бержанір, Д. С. Коваль, [та ін.] ; за наук. ред. А. Л. Бержаніра ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, каф. соц. і правових дисциплін. – Умань : Візаві, 2024. – 362 с.

Монографія присвячена сутності та закономірностям сучасного українського суспільства та науковому обгрунтуванню перспектив його подальшого розвитку. Досліджено деякі аспекти функціонування політико-правової, соціальної, духовно-ідеологічної сфер з використанням теорії і методології соціально-гуманітарних наук.

Монографія розрахована на науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та усіх, хто цікавиться питаннями функціонування і розвитку суспільства.

УДК 316.422(477)(091)](02)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2024

З М І С Т

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ЧИННИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА..……. 4

Балановський Ярослав ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИЧНИХ КОАЛІЦІЙ У СУСПІЛЬСТВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТИПУ СОЦІАЛЬНОСТІ..……... 4

Родік Тетяна СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ: ЦІННОСТІ ТА ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ…… 47

Пархета Вікторія НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ……... 82

Максимчук Олена ІНФОРМАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ…… 115

Розділ 2. ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-ІДЕОЛОГІЧНИХ ТА СВІТОГЛЯДНО-ЦІННІСНИХ ЗАСАД СОЦІУМУ....…… 163

Бержанір Анатолій ДІАЛЕКТИЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ’ЯЗОК МІЖ ОСВІТОЮ І ВИХОВАННЯМ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ТА МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТИ……. 163

Кожушко Тетяна ФЕНОМЕН МИСЛЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ ТЕОРІЇ……. 196

Коваль Дар’я ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ……..... 231

Фуркало Володимир ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ГЕРОЇЗМУ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТИ...……. 259

.**Фуркало Вікторія** РАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІСТИЧНИЙ ВАРІАНТИ ХАСИДИЗМУ……... 291

Фицик Ігор, Фицик Лариса ЗНАКОВІ ЖІНОЧІ ПОСТАТІ В ІСТОРІЇ ПОЛЬСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ…….. 312

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ЧИННИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Ярослав Балановський,
кандидат політичних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИЧНИХ КОАЛІЦІЙ У СУСПІЛЬСТВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТИПУ СОЦІАЛЬНОСТІ

Україна прагне інтегруватися до європейського співтовариства, політичної спільноти держав які творять специфічний соціокультурний простір, політичне середовище. Український учений Ігор Рущенко визначає його як європейський тип соціальності [1, с. 7].

Одним із визначальних вимірів цієї соціокультурної локації є усталені моделі формування політичних коаліцій, патерни взаємодій їх учасників тощо. Входження України у це певним чином локалізоване політичне середовище вимагає від українських суспільних наук, у першу чергу, політології, соціології, його різнопланового дослідження. Багатогранне, достовірне, сутнісне вивчення цього середовища, зокрема, і такого його аспекту як рефлексія моделей формування політичних коаліцій, по-перше, має певну теоретичну значущість, дослідження збагатить теоретичний потенціал української політології. По-друге, отримана таким чином інформація має велику практичну цінність, адже зіграє позитивну роль у темпі входження України до ЄС. Тож, звернемося тепер до аналізу теорії та практики коаліційного процесу західноєвропейськими і американськими політологами.

Політичні коаліції можна розрізнювати за критерієм «рівність – нерівність». На думку М. Дюверже, будь–який союз, за своєю природою, є нерівним – єдиним розрізненням може бути ступінь

Вікторія Пархета,
доктор філософії, доцент,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ

Право на об'єднання є невід'ємним правом людини і необхідною передумовою його повноцінної участі у громадському житті, формою колективної реалізації і захисту громадянами своїх прав і законних інтересів, засобом підвищення соціальної активності населення. Громадські об'єднання відіграють важливу роль у всіх державних процесах. Особливої актуальності цей інститут набуває в умовах нових викликів та загроз, з якими зіштовхнулась наразі Україна. Крім того, об'єднання у політичні організації (партії, рухи, спілки тощо) надає можливість громадянам реалізувати своє конституційне право на участь в управлінні суспільними і державними справами. Розмаїтість і ефективність діяльності громадських формувань свідчить про високий рівень розвитку громадянського суспільства і відображає його спроможність до самоорганізації і самоврядування, тобто до вирішення суспільних проблем без втручання держави.

Право на об'єднання традиційно відносять до політичних прав і свобод, що обумовлено історією його становлення та конституційного закріплення. Спочатку право на об'єднання розглядалося, насамперед, як гарантована законом можливість створювати політичні партії або рухи, а також брати участь у їхній діяльності. Однак у сучасних умовах це право є значно більш широким за змістом і містить у собі право вільно утворювати, входити до складу і виходити зі складу будь-яких громадських формувань, діяльність яких спрямована на спільну реалізацію громадянами своїх законних прав і інтересів.

З погляду конституційного права, найбільший інтерес викликає саме політико-правовий аспект права громадян на об'єднання, що

3) систематичного порушення релігійною організацією встановленого законодавством порядку проведення публічних релігійних заходів (богослужінь, обрядів, церемоній, походів тощо);

4) спонукання громадян до невиконання своїх конституційних обов'язків або дій, які супроводжуються грубими порушеннями громадського порядку чи посяганням на права і майно державних, громадських або релігійних організацій.

Разом з тим, чинним законодавством не передбачено особливості створення підприємства релігійної організації. Умовами створення підприємств релігійної організації є наявність таких елементів: підприємство релігійної організації є юридичною особою та діє на підставі статуту, розробленого засновником (релігійною організацією, зареєстрованою як юридична особа); статут релігійної організації-засновника, зареєстрованої як юридична особа, має містити норму про право такої релігійної організації створювати підприємства, інші юридичні особи; підприємство релігійної організації наділяється майном своїм власником-релігійною організацією, зареєстрованою як юридична особа, й має цивільну дієздатність, як і інші юридичні особи; підприємство релігійної організації реалізує господарську компетенцію та здійснює майнові права й обов'язки з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України для підприємств релігійних організацій. Серед передбачених законодавством особливостей створення підприємства релігійної організації можна виокремити можливість приховування інформації про кінцевих бенефіціарних власників такого підприємства. Особливості припинення підприємств релігійних організацій також визначаються особливостями їхнього правового статусу. Припинення діяльності юридичної особи здійснюється шляхом її реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. Аналізом норм цивільного й господарського законодавства щодо процедури припинення діяльності юридичної особи, а також співвідношенням цих норм із нормами Закону України «Про свободу совісті та релігійні

організації» виокремлено низку проблемних питань, які потребують подальшого доопрацювання.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: http://surl.li/siwqub (дата звернення: 16.10.2024).
2. Козій І. Поняття та ознаки громадських об'єднань. *Юридичний вісник*. 2023. №5. С. 29–33.
3. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р. № 2460-XII (із змін.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text (дата звернення: 15.10.2024).
4. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text (дата звернення: 10.10.2024).
5. Теремко В. В. Проблеми діяльності політичних партій в умовах воєнного стану в Україні. *Політикус*. 2023. Вип. 1. С. 41–45.
6. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін. ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2019. 112 с.
7. Дунаєва Л. М. Інституціональні фактори формування і розвитку партійних систем. *Держава і право*. 2000. С. 468–472.
8. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05 липня 2012 року. № 5073-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text (дата звернення: 21.10.2024).
9. Асадчев Ю. Проблемні аспекти діяльності благодійних організацій в Україні та шляхи їх вирішення. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010473 (дата звенення: 17.10.2024).
10. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 року № 987-XII. URL:

Наукове видання

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ, АНАЛІЗ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ

Колективна монографія

Підписано до друку __.__.2024 р. Формат 60х90 1/32.
Папір офсетний. Обл.-вид. арк. ___. Ум. друк, арк. ___.
Тираж 300 прим. Замовлення № 000__.

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com